

**ORDIN
ПРИКАЗ**

Înregistrat
Ministerul Justiției
nr. _____ din _____ 2014
Ministrul justiției
_____ Oleg EFRIM

” _____ ” _____ 2014

Nr. _____

Chișinău
Кишинэу

cu privire la aprobarea Concepției de dezvoltare a instituției probațiunii

În scopul executării acțiunii nr. 1 al domeniului specific de intervenție 6.5.1. din Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 6 din 16 februarie 2012 privind aprobarea planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.109-112, art.371), în temeiul pct. 32 din Hotărârea Guvernului nr. 33 din 11 ianuarie 2007 cu privire la regulile de elaborare și cerințele unificate față de documentele de politici (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.006, art. 44), pct.7 sbp. 1) lit.u) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Ministerului Justiției, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.736 din 3 octombrie 2012 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.212-215, art.799),

ORDON:

1. Se aprobă Concepția de dezvoltare a instituției probațiunii, conform anexei.
2. Șeful Oficiului central de probațiune, dl. Vladimir Popa va monitoriza implementarea Concepției și va întocmi trimestrial rapoarte de monitorizare.

MINISTRUL JUSTIȚIEI

Oleg EFRIM

CONCEPȚIA de dezvoltare a instituției probațiunii

I. Dispoziții generale

Prezenta concepție a fost elaborată în temeiul domeniului specific de intervenție 6.5.1 din Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011 – 2016, obiectivul general al căreia este introducerea unui concept modern de probațiune care să contribuie la siguranța comunității prin reabilitatea efectivă în societate a delicvenților.

Probațiunea reprezintă o instituție relativ nouă pentru sistemul de justiție penală a Republicii Moldova. Conceptul probațiunii a fost elaborat la nivel de proiect-pilot începând cu anul 2003, însă serviciul de probațiune a devenit funcțional începând cu 12 ianuarie 2007, fiind consolidat ulterior prin Legea cu privire la probațiune nr. 8-XVI din 14.02.2008 și prin Hotărârea de Guvern nr. 827 din 10.09.2010.

Prin esență, probațiunea este un termen care definește o instituție a justiției penale. Totodată probațiunea necesită a fi concepută și în sensul anumitor servicii sociale. În calitate de concept, probațiunea se referă la menținerea infractorilor în cadrul comunității, cu aplicarea strategiilor de integrare socială și promovare a ideii de siguranță socială. Probațiunea se caracterizează ca metodă de pedepsire cu un pronunțat caracter socio-pedagogic, ce constă în echilibrul dintre supraveghere și asistență, fiind aplicată unor infractori selectați în funcție de particularitățile de personalitate, tipul de infracțiune comis și receptivitate, în relație cu un sistem al cărui scop este de a oferi infractorului o șansă de a-și schimba stilul de viață, de a se integra în societate fără riscul de a comite noi fapte penale.

Conform legislației naționale *„probațiunea este o evaluare psihosocială, control al persoanelor aflate în conflict cu legea penală și resocializarea lor, adaptarea persoanelor liberate din locurile de detenție, pentru preîntâmpinarea săvârșirii de noi infracțiuni”*, astfel, reieșind din aceste caracteristici, probațiunea combină în sine și activități pe plan juridic și cele sociale.

De aceea, probațiunea dispune de strategii de intervenție în toate etapele procesului de înfăptuire a justiției penale, fiind exprimate prin următoarele tipuri ale probațiunii:

- a) prezentințială - evaluare psihosocială a personalității bănuितului, învinuitului, inculpatului;
- b) sentințială în comunitate - activități orientate spre reintegrarea socială a persoanelor liberate de pedeapsa penală prin asistență, consiliere, controlul comportamentului și supravegherea respectării obligațiilor impuse de instanță;
- c) penitenciară - activități socio-educative desfășurate în penitenciar și de pregătire pentru liberare din locurile de detenție;
- d) postpenitenciară - acordarea de asistență persoanelor liberate din locurile de detenție în scopul reintegrării lor în societate.

Misiunea este contribuirea la dezvoltarea instituției probațiunii în Republica Moldova prin perfecționarea și aplicarea riguroasă a cadrului normativ și prin consolidarea instituțională a organelor de probațiune.

Viziunea este de a proteja comunitatea prin reducerea riscului săvârșirii infracțiunilor de persoane în conflict cu legea penală, astfel încât să sporească eficiența sistemului de justiție penală și importanța conceptului de individualizare a răspunderii penale.

Concepția reflectă angajamentul politic, în ceea ce privește organizarea și realizarea activităților de supraveghere și resocializare a persoanelor aflate în conflict cu legea penală în

scopul prevenirii săvârșirii de noi infracțiuni. Aprobarea Concepției vine ca urmare a evoluțiilor importante realizate de către Republica Moldova în domeniul aplicării sancțiunilor comunitare, spre exemplu, munca neremunerată în folosul comunității. De asemenea, semnificativ în acest sens este de remarcat că, prezenta Concepție prevede remedierea aspectelor negative constatate, asigurarea calității și eficienței actului de justiție, ducând la un sistem modern de adaptare la cerințele Uniunii Europene.

II. Descrierea situației în sistemul de probațiune

În urma modificărilor legislației execuțional-penale și o dată cu implementarea în Republica Moldova a probațiunii, s-a mărit numărul sentințelor instanțelor de judecată cu aplicarea pedepselor nonprivative de liberate și liberării de pedeapsa penală, față de cele cu închisoare. Astfel, pornind de la principalele direcții ale activității de probațiune, care sunt:

- reflectarea tabloului psihosocial al persoanei aflate în conflict cu legea penală;
- formularea de propuneri, pentru instanța de judecată, referitor la principalele activități care trebuie desfășurate cu persoana aflată în conflict cu legea penală în vederea facilitării procesului de soluționare a problemelor psihosociale;
- oferirea de informații referitor la persoana aflată în conflict cu legea penală, la familia ei și la mediul social din care provine;
- asigurarea cooperării persoanei aflate în conflict cu legea penală și conformării ei la condițiile care i s-au stabilit prin hotărâre judecătorească;
- consilierea subiectului probațiunii în rezolvarea dificultăților personale care au condus la săvârșirea infracțiunii;
- desfășurarea programelor individuale și a programelor de grup, concentrarea resurselor din comunitate pentru soluționarea problemelor psihosociale ale subiecților probațiunii;
- controlul persoanei aflate în conflict cu legea penală;
- coordonarea programelor sociale și a celor terapeutice pentru minori,

numărul beneficiarilor (condamnaților) aflați în supravegherea serviciului de probațiune este în continuă creștere. Numărul beneficiarilor serviciului de probațiune variază de la an la an (motive sunt diferite, spre exemplu, aplicarea pedepselor neprivative de libertate mai des decât cele privative de libertate de către instanțele de judecată, legislația referitor la amnistie, grațieri, etc.) dar în mediu este în jur de 8-9 mii. Astfel, la 31 decembrie 2010, în probațiune se aflau 7259 de beneficiari, inclusiv 179 minori în conflict cu legea, iar la 1 ianuarie 2012, serviciul de probațiune avea 8094 de beneficiari adulți și 158 copii aflați în conflict cu legea. Dintre aceștia, 926 adulți și 13 copii condamnați la muncă neremunerată în beneficiul comunității (art. 67 Cod Penal), 3962 adulți și 143 de minori condamnați cu suspendarea executării pedepsei (art. 90 Cod Penal), 565 de persoane liberate înainte de termen (art. 91 Cod Penal), și 2540 adulți și 2 minori privați de dreptul de a ocupa anumite funcții (art. 65 Cod Penal).

Conform situației din 31 ianuarie 2014 figurau în dările de seamă 8999 beneficiari adulți și 147 minori. Cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții (art. 65 CP): 3282 beneficiari adulți și 1 minor; condamnați la muncă neremunerată în folosul comunității (art. 67 CP): 968 beneficiari adulți și 11 minori; cu suspendarea condiționată a executării pedepsei (art. 90 CP): 4156 adulți și 132 minori; liberați înainte de termen din detenție (art. 91 CP): 478 adulți și 1 minor; înlocuirea pedepsei principale cu o pedeapsă mai blândă (art. 92 CP): 8 adulți; liberarea de pedeapsă a minorilor (art. 93 CP): 1 beneficiar; amânarea executării pedepsei pentru femei gravide și femei care au copii în vârstă de până la 8 ani (art.96 CP): 81 beneficiare; aplicarea măsurilor cu caracter educativ (art. 104 CP): 2 minori; persoane grațiate conform decretului Președintelui Republicii Moldova (art.108 CP): 25 adulți.

III. Definirea problemelor sistemului de probațiune conform segmentelor de activitate și unele propuneri de soluționare a problemelor.

3.1. Resursele umane

Probleme identificate:

3.1.1. Necesitatea asigurării Oficiului central de probațiune cu personal calificat (recrutarea și selectarea personalului) este una din cele mai esențiale părți componente ale managementului resurselor umane și respectiv a întregii activități. De reușita sistemului de recrutare și selectare a personalului, precum și a realizării întregului proces de ocupare a funcțiilor publice vacante din cadrul Oficiului central de probațiune depinde:

- costurile/cheltuielile, inclusiv de timp, atât pentru procesul de ocupare a funcțiilor publice vacante, cât și pentru integrarea noilor angajați;
- succesul dezvoltării profesionale a funcționarilor publici;
- activitatea și performanțele Oficiului central de probațiune;
- imaginea Oficiului central de probațiune.

Propuneri privind soluționarea problemei:

Pentru realizarea eficientă a procedurii respective și selectarea celor mai potriviți candidați, urmează să fie efectuate următoarele:

- completarea funcției publice vacante din cadrul aparatului central/subdiviziunii teritoriale din resursele umane interne și doar în cazul lipsei candidaților potriviți, de a apela la resursele umane din exterior;
- la funcțiile vacante de consilier de probațiune de a fi angajate mai multe persoane cu studii în domeniul psihologiei, pedagogiei și asistenței sociale;
- de motivat personalul serviciului de probațiune și eventualii candidați la funcțiile vacante, prin înaintarea unui proiect de lege privind majorarea salariilor pentru specificul de activitate, în scopul de a micșora fluctuația de cadre;
- atragerea mai multor voluntari în activitățile de probațiune;
- examinarea, revizuirea și actualizarea fișei postului vacant.

3.1.2. Necesitatea organizării și desfășurării perioadei de probă a funcționarului public debutant mai eficientă. Funcționarii publici (îndeosebi consilierii de probațiune) debutanți nu sunt integral antrenați în procesul de instruire specific acestei categorii de funcționari, instruirea deseori fiind doar internă, mentorul nu este motivat pentru a asista și îndruma funcționarul public debutant, deoarece în anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 201 din 11 martie 2009, nu se conțin prevederi privind motivarea acestuia. Din aceste considerente integrarea funcționarului public debutant și formarea profesională practică a acestuia nu este efectuată corespunzător.

Propuneri privind soluționarea problemei:

- de organizat eficient și proporțional instruirea tuturor funcționarilor publici debutanți în cadrul instruirilor organizate de către Academia de Studii Administrative și Institutul Național al Justiției, pentru a acoperi necesarul de instruire a acestor categorii de funcționari;
- de a fi aplicate diverse forme de motivare (financiare și nefinanciare) a mentorilor, privind organizarea programelor de instruire internă pentru funcționarii publici debutanți, în același timp, subdiviziunea resurse umane urmează să monitorizeze realizarea programelor de instruire pentru funcționarii publici debutanți.

3.1.3. Dezvoltarea profesională a funcționarilor publici. În acest mediu schimbător în care activează și Oficiul central de probațiune, un sistem eficient de dezvoltare profesională continuă este absolut necesar pentru obținerea și menținerea unui nivel înalt de performanță. Un program eficient de dezvoltare a resurselor umane va contribui la crearea unui corp de

funcționari publici cu capacități înalte și motivare puternică pentru realizarea obiectivelor subdiviziunii în care activează.

Conform art. 37 al Legii nr. 158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, autoritatea publică trebuie să asigure fiecărui funcționar public diverse forme de dezvoltare profesională continuă, cu o durată de cel puțin 40 de ore anual, lucru ce nu se realizează în totalitate.

Propuneri privind soluționarea problemei:

- Direcția resurse umane trebuie să depună efort pentru demararea procesului de dezvoltarea profesională a funcționarilor publici conform prevederilor Legii nr. 158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public și Regulamentului cu privire la dezvoltarea continuă a funcționarilor publici, dar și privind evidența și monitorizarea activităților și indicatorilor de instruire;

- Elaborarea în comun cu Institutul Național al Justiției a Programului/Planului de învățământ pentru instruirea inițială și continuă a consilierilor de probațiune (inclusiv cu participarea specialiștilor din cadrul Direcției monitorizarea activității de probațiune). În programele de formare inițială și continuă se va urmări actualizarea cunoștințelor consilierilor cu privire la legislația din domeniul probațiunii, precum și cu privire la modalitățile de aplicare în practică a acesteia, ținând cont de rezultatele controalelor efectuate în subdiviziunile teritoriale;

- O atenție sporită urmează a fi acordată dezvoltării capacităților manageriale ale șefilor subdiviziunilor teritoriale și ale altor persoane cu funcții de răspundere. În acest sens, Oficiul central de probațiune va elabora programe de perfecționare a calității manageriale, destinate atât celor care dețin funcții manageriale, cât și celor care întrunesc condițiile de a fi promovați în asemenea funcții;

- Înaintarea demersurilor întemeiate Academiei de Studii Administrative în vederea examinării posibilității privind mărirea numărului de participanți la cursurile de instruire la următoarele module: managementul performanței, managementul public modern, managementul și elaborarea programelor/proiectelor, management și planificare strategică, abilități manageriale, elaborarea și coordonarea proiectelor de acte normative; dezvoltarea abilităților de exercitare a atribuțiilor de serviciu.

3.2. Probațiunea juvenilă

Probleme identificate:

3.2.1. Asistența și consilierea juvenilă.

Problema justiției pentru minori este o problemă deschisă în Republica Moldova. Avem în prezent, de a face cu un sistem care se centrează mai mult asupra sancționării și mai puțin a reeducării, ignorându-se realitatea că de fapt, făptuitorii minori sunt mai degrabă victime decât infractori. Sistemul sancționator al minorilor care au săvârșit o infracțiune este extrem de dur, pedepsele alternative aflate la dispoziția instanțelor judecătorești fiind extrem de reduse. Nu există opțiuni educaționale și de tratament care să poată fi aplicate delicvenților juvenili în mod individualizat, după cum nu există resurse umane și logistice suficiente pentru aplicarea acelor puține pedepse alternative la închisoare care există în actualul în Codul penal.

Propuneri privind soluționarea problemei:

- angajarea specialiștilor (consilierilor de probațiune) în lucrul cu minorii din domeniul psihologiei, pedagogiei sau asistență socială;
- promovarea activităților privind prevenirea comportamentului delicvent asupra copilului;
- implementarea programelor de intervenție;

- corelarea directă a intensității și durata intervenției cu nivelul riscului, astfel, încât pentru un risc crescut, să se impună programe de intensitate crescută și cu o durată mai lungă;
- eficiența programelor de intervenție care corespund stilului de învățare al minorului și al consilierului de probațiune, trebuie să fie direct proporțională cu angajarea minorului ca participant activ;
- intervenția trebuie să fie riguros condusă și furnizată, respectându-se coerența: intrări (resurse umane, materiale, financiare, de timp), ieșiri (rezultate imediate, impact) și coerența teorie / practică;
- procesul de asistență și consiliere trebuie să se înceapă de regulă la cererea persoanei aflate în evidența organului de probațiune și să se finalizeze în mod normal în momentul atingerii obiectivelor planului de asistență și consiliere.

3.2.3. Cauzele și condițiile care generează și favorizează comportamentul infracțional al minorilor.

Fenomenul de devianță penală adolescentină, cunoscut sub denumirea de delincvență juvenilă, se manifestă în prezent în țara noastră cu o intensitate sporită. Această problemă deosebită complexitate științifică și practică, tinde să devină tot mai mult o direcție prioritară a cercetării sociologice, psihologice și criminologice, fiind impusă atât de necesitatea îmbunătățirii măsurilor de politică penală, menite să conducă la prevenirea și diminuarea manifestărilor antisociale în rândul tinerilor, cât și de necesitatea identificării și adaptării unor soluții educative eficiente.

Propuneri privind soluționarea problemei:

- identificarea persoanelor aflate în situații de risc;
- informarea și consilierea persoanelor aflate în situații de risc;
- implicarea partenerilor și a altor factori interesați din comunitate în activități de prevenție;
- prevenirea eficientă a delincvenței juvenile (promovarea unor politici sociale care mențin sub control factorii de risc: sprijinirea familiilor cu probleme prin diferite programe de asistență, îmbunătățirea supravegherii copiilor de către părinți, întărirea rolului școlii (prevenirea și combaterea absenteismului și a abandonului), dezvoltarea parteneriatului școală-familie, programe de pregătire a adolescenților pentru o viață independentă.

3.2.4. Neacoperirea nevoilor identificate de consilierul de probațiune în perioada de asistență și consiliere.

Scopul asistenței în soluționarea nevoilor minorului, pe toată durata activităților de probațiune, este ca minorul să poată beneficia de o locuință, de continuarea școlii și a pregătirii profesionale, de un loc de muncă, etc., care deseori nu pot fi atinse din diferite motive. Însă, anume aceste măsuri sunt menite să faciliteze procesul de reabilitare cu succes a minorului în comunitate.

Propuneri privind soluționarea problemei:

- identificarea și utilizarea unor indicatori de evaluare a nevoilor comunității prin realizarea de studii, cercetări, întâlniri tematice, dezbateri;
- consultarea cu partenerii, reprezentanții legali ai minorilor și alți factori interesați din comunitate în stabilirea obiectivelor și desfășurarea activităților comune în rezolvarea nevoilor identificate;
- contractarea de servicii sociale în funcție de nevoile identificate;
- referirea cazurilor spre organizații sau instituții furnizoare de servicii sociale sau de altă natură, pentru a asigura continuitatea intervenției;

- promovarea parteneriatelor cu organizațiile guvernamentale și neguvernamentale care activează în domeniul protecției copilului și familiei.

3.2.5. Participarea și colaborarea între toți factorii implicați în domeniul juvenil este insuficientă.

Mai devreme sau mai târziu persoanele condamnate la privațiune de libertate se vor întoarce în societate și felul în care ele o vor face, depinde într-o mare măsură de cei din afara sistemului penal.

Etapa de integrare socială o putem împărți în două perioade corespunzător nivelului de integrare a subiectului de probațiune:

1) nivelul integrării sociale – în care se armonizează relațiile dintre delicvenți și cei apropiați, alte grupuri de oameni, contactele interpersonale pot fi intense, atitudinile sunt cele împărtășite de tot grupul, individul aderă la scopurile comune și are un rol social relativ bine determinat în cadrul grupului.

2) nivelul integrării psihosociale – conduita delicventului depinde de statutul social actual, sursele de stres devin mai puține (își pierd semnificația) sau își diminuează forța.

Experiența ne demonstrează că în orice domeniu al activității umane, numai cetățenii liberi, informați, instruiți și motivați să susțină o cauză aducătoare de beneficiu public general pe termen lung, pot activa într-un mod coerent și consecvent. Tocmai din acest postulat poate fi desprins cu claritate potențialul rol pe care l-ar avea organizațiile neguvernamentale (ONG-urile) în implementarea Concepției pentru dezvoltarea durabilă.

Propuneri privind soluționarea problemei:

- realizarea unei strategii de promovare a parteneriatelor care să se bazeze pe nevoile existente în comunitate;
- identificarea potențialilor parteneri din comunitate și înaintare de propuneri de colaborare;
- încheierea contractelor de parteneriat /colaborare;
- monitorizarea și evaluarea continuă a partenerilor;
- organizarea unor întâlniri și dezbateri periodice între parteneri, reprezentanți ai instituției și alte persoane interesate;
- crearea unei rețele de susținere pentru copiii aflați în conflict cu legea penală, prin implementarea a cât mai multor factori din comunitate (familie, instituții, organizații, etc.) în rezolvarea problemelor acestora;
- implicarea comunității locale în susținerea și dezvoltarea activităților Birourilor de probațiune pentru copiii aflați în conflict cu legea penală;
- implicarea asistenților sociali, psiho-pedagogilor din cadrul serviciului de asistență psiho-pedagogică, conform legislației și statutului, în programele destinate subiecților de probațiune.

3.2.6. Necesitatea participării copiilor aflați în conflict cu legea penală la viața socială și cultivarea relațiilor interumane.

În prezent, devianța comportamentală a cunoscut o extindere îngrijorătoare, a crescut considerabil numărul copiilor devianți și cu risc pronunțat de devianță.

Devianța comportamentală la adolescenți este în mare măsură determinată de imaturizarea socială a personalității și de dezvoltarea insuficientă a autoreglării, acestea fiind cauzate de acumularea unor lacune în sistemul neoformațiunilor psihologice.

Implementarea unor măsuri de prevenție și recuperare a lacunelor stabilite în procesul maturizării sociale atât și în sistemul autoreglator la adolescenții devianți poate asigura dezvoltarea lor, condiție care poate facilita conformarea comportamentului la regulile de relaționare umană stabilite în grupul de referință.

Propuneri privind soluționarea problemei:

- dezvoltarea de programe de asistență, programe de pregătire a adolescenților pentru o viață independentă în vederea încurajării integrării sociale a acestora;
- organizarea de seminare/dezbateri/întâlniri de grup pentru copii cu risc pe teme privind educația, recuperarea, integrarea copiilor;
- implicarea copiilor cu risc în diverse activități sociale prin organizarea de vizite, excursii, tabere de odihnă, în scopul socializării;
- realizarea unor activități pentru dezvoltarea relațiilor interumane în parteneriat cu copii/elevi care provin din instituții școli și familii dezvoltate;
- promovarea activităților de voluntariat prin implicarea acestora în activitățile directe cu copii.

3.3. Pedepsele nonprivative de libertate

Probleme identificate:

3.3.1. Aplicarea pedepsei cu munca neremunerată în folosul comunității de către instanțele de judecată este într-o continuă scădere.

În Republica Moldova munca neremunerată în folosul comunității a apărut odată cu adoptarea noului Cod penal în anul 2002 și de la început a ocupat un loc special ca alternativă la detenție. Acest tratament privilegiat s-a datorat în mare parte faptului că publicul și instanțele de judecată percepeau munca neremunerată în folosul comunității ca o importantă conotație punitivă unde infractorului i se cere să muncească gratuit sub privirile comunității pe care a prejudiciat-o.

În ceea ce privește locul de executare a muncii neremunerate în folosul comunității avem, în sfârșit, un consens, și anume: instituții de interes public, care de și au aport considerabil în asigurarea executării muncii neremunerate în folosul comunității și poartă răspundere conform legislației în vigoare pentru neexecutarea integrală și corectă a muncii neremunerate de către condamnați, sentințele de condamnare la muncă neremunerată în folosul comunității, sunt din ce în ce mai puține.

Acest fapt poate fi caracterizat și prin aceea că instanțele de judecată nu au încredere în rezultatul final al acestei pedepse (executarea corespunzătoare). Una din impedimentele principale în organizarea slabă a activității în domeniul monitorizării pedepsei cu munca neremunerată în folosul comunității este conlucrarea slabă cu Administrația publică locală (APL). Aceasta se datorează în primul rând indiferenței și lipsei unei remunerări suplimentare a persoanelor din cadrul APL, responsabile de supravegherea executării pedepsei cu munca neremunerată în folosul comunității. O dificultate este și lipsa de instruire a reprezentanților APL în acest domeniu. Totodată, o problemă care se constată în cadrul aplicării muncii neremunerate în folosul comunității este faptul că, condamnații de multe ori nu înțeleg modul de executare a pedepsei, fiind și un neajuns al consilierilor de probațiune în acest sens.

Propuneri privind soluționarea problemei:

- instruirea inițială și continuă a reprezentanților APL despre importanța și beneficiul adus societății prin aplicarea muncii neremunerate în folosul comunității față de închisoare;
- instruirea inițială și continuă a reprezentanților APL privind modul de supraveghere și aplicării corecte a prevederilor legislației în vigoare, la stabilirea pedepsei penale, cât și contravenționale sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității;
- mediatizarea cazurilor de succes și rezultatele lucrărilor efectuate în urma prestării muncii neremunerate în folosul comunității de către condamnați;

- organizarea meselor rotunde cu judecători, procurori, APL și societatea civilă în vederea avantajelor aplicării pedepsei sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității, față de celelalte pedepse.

3.3.2. Necesitatea modificării orelor zilnice de prestare a muncii neremunerate în folosul comunității și durata de executare a pedepsei.

Ținând cont de principiul individualizării pedepsei penale, enunțat în legislația penală a Republicii Moldova, este absolut necesară schimbarea situației.

Astfel, potrivit Codului penal și contravențional, cât și Regulamentului cu privire la modul de executare a pedepsei sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității, durata timpului de prestare a muncii neremunerate în folosul comunității nu poate depăși 4 ore – în zilele în care condamnatul nu este ocupat la locul de muncă de bază, la serviciu sau la studii și 2 ore – în zilele lucrătoare, după terminarea lucrului sau a studiilor, iar cu acordul condamnatului – 4 ore.

Plafonarea la maximum 4 ore pe zi a muncii neremunerate în folosul comunității, se propune a fi modificată din considerentul că, realitățile socio-economice din Republica Moldova denotă că un număr tot mai mare de persoane nu au un loc de muncă stabil, iar unele persoane au o experiență de muncă foarte mică sau niciodată nu au fost angajate în câmpul muncii. Astfel, ajunși în evidența probațiunii, persoanele respective se fac mai disciplinate în efectuarea lucrărilor și au mai multă motivare de a se angaja în câmpul muncii după executarea muncii neremunerate în folosul comunității, chiar și în cadrul instituției în care și-a executat pedeapsa.

Astfel, multe din persoanele condamnate la această pedeapsă penală, solicită prestarea muncii pe o durată mai mare de 4 ore pe zi, însă legislația statului nostru nu permite acest lucru.

Există și unele categorii de persoane pentru care condamnarea, de exemplu, la 100 de ore de muncă neremunerată în folosul comunității este o povară destul de mare și solicită executarea acestor ore într-un interval de timp scurt, în virtutea specificului activității de bază, mediului lor de viață, cum ar fi, de exemplu, cele care au o mobilitate sporită de deplasare pe teritoriul țării sau în afara ei, etc. Pornind de la dispozițiile alin.(1) al art.100 din Codul muncii al Republicii Moldova, este de remarcat faptul că durata zilnică normală a timpului de muncă constituie 8 ore, astfel, prin efect nu ar exista bariere legale în prestarea a câte 8 ore pe zi de muncă neremunerată în folosul comunității, bineînțeles cu acordul condamnatului. Drept exemplu în acest sens, servește și practica internațională cum ar fi Olanda, Germania și Franța, unde sancțiunile de ordin comunitar constă în numărul maxim de 240 ore muncă neremunerată în folosul comunității, care este executată cel mult 8 ore pe zi conform unui grafic stabilit cu serviciul de probațiune.

De asemenea, legea penală stabilește că pedeapsa în cauză poate fi executată în cel mult 18 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii instanței de judecată. Acest interval de timp este unul prea mare, ceea ce poate duce la scăderea eficienței pedepsei în cauză. Un exemplu elocvent poate servi și Republica Franceză, unde din anul 2006 a redus termenul de executare a pedepsei cu munca neremunerată în folosul comunității de la 18 la 12 luni. Astfel, legiuitorii argumentând faptul că executarea mai rapidă a pedepsei ar duce la o investiție mai mică din partea statului, iar factorul economic al pedepsei având o amprentă pozitivă față de comunitate care a avut de suferit un urma infracțiunii comise de către infractori.

Propuneri privind soluționarea problemei:

- modificarea orelor de prestare a muncii neremunerate în folosul comunității, de la 2-4 ore la 2-8 ore zilnice;
- inițierea unui proiect de lege privind micșorarea perioadei de prestare a muncii neremunerate în folosul comunității, din 18 luni în 12 luni de zile.

3.3.3. Necesitatea asigurării eficiente a executării pedepselor penale și contravenționale cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate.

Practic este foarte greu de urmărit dacă persoana nu s-a angajat în altă instituție la activități pentru care a fost privată de către instanța de judecată, deoarece lipsește o bază de date unică.

Problematic este de monitorizat și executarea pedepsei penale cât și a sancțiunii contravenționale cu privarea dreptului de a conduce mijloacelor de transport, care sunt în continuă creștere, ceea ce complică activitatea consilierilor de probațiune, ținând cont și de faptul că, temeiuri legale pentru a sancționa persoanele care nu respectă hotărîrea instanței de judecată pe această categorie de pedeapsă, consilierii de probațiune – nu posedă.

Propuneri privind soluționarea problemei:

- efectuarea conexiunii cu alte baze de date în scopul de a simplifica procesul de monitorizare a executării pedepsei;
- inițierea unui proiect de lege privind transmiterea executării sancțiunilor contravenționale sub formă de privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate, organelor competente, altele decât serviciul probațiune;
- modificarea legislației în vigoare în vederea stabilirii concrete a mecanismului de privarea unui drept special și modalitățile de sancționare a condamnaților în caz de neexecutare a hotărîrii instanței de judecată;

3.4. Probațiunea sentențială în comunitate

Probleme identificate:

3.4.1. Angajarea în câmpul muncii a persoanelor eliberate din penitenciare.

Majoritatea condamnaților eliberați din instituțiile penitenciare nu au posibilități de angajare oficială în câmpul muncii. Agenții economici sunt reticenți la angajarea unei persoane cu trecut infracțional și deseori refuză de a acorda careva servicii. Astfel, după o perioadă lungă de izolare persoanele pierd capacitatea de lucru, ceea ce demonstrează necesitatea participării la cursuri de calificare sau recalificare profesională.

Inexistența unui loc de muncă este problema principală pe care o au ex-condamnații, iar soluționarea acesteia ar duce la o reintegrare mai eficientă în comunitate cât și la reducerea considerabilă a riscului de recidivă.

Propuneri privind soluționarea problemei:

- crearea unui mecanism de motivare (mese rotunde, seminare, etc.) a agenților economici de comun acord cu ANOFM;
- încheierea acordurilor de colaborare cu diferite organizații guvernamentale și neguvernamentale, în susținerea reintegrării cu succes a persoanelor eliberate din detenție;
- conlucrarea cu instituțiile de învățământ (universități, colegii, școli profesionale, etc.) în vederea instruirii și pregătirii profesionale a persoanelor eliberate din detenție în conformitate cu cerințele pieței forței de muncă.

3.4.2. Lipsa actelor de identitate.

Din diferite motive, la eliberarea din instituția penitenciară unii condamnați nu dețin acte de identitate care ar facilita atât angajarea în câmpul muncii cât și a unor îndemnizații sau pensii.

Propuneri privind soluționarea problemei:

- încheierea unor acorduri de colaborare cu instituțiile care pot facilita simplificarea sau scutirea plăților la perfectarea actelor de identitate pentru persoanele eliberate din penitenciar.
- eficientizarea activității de probațiune penitenciară în apropierea deținutului de consilierul de probațiune și asistentul social în scopul rezolvării problemei nominalizate încă din momentul aflării în instituția penitenciară.

3.4.3. Lipsa unui loc de trai.

La eliberarea din penitenciare condamnații respinși de familii se confruntă cu o problemă vitală cum ar fi, locul de trai. Îndemnizația oferită la eliberare nu este suficientă pentru închirierea unui spațiu locativ, din acest motiv deseori sunt plasați în centre de plasament temporar iar numărul mic de centre de plasament și numărul mare de persoane eliberate din instituțiile penitenciare, fără un loc de trai, devine o problemă.

Propuneri privind soluționarea problemei:

- atragerea proiectelor din afara țării privind crearea centrelor de plasament și acordarea ajutorului necesar de primă necesitate;
- deschiderea centrelor de plasament care prioritar ar acorda asistența necesară subiecților de probațiune;
- stabilirea contactelor cu agenții specializate pentru facilitarea închirierii de locuințe, la cererea persoanelor eliberate din penitenciar.

3.4.4. Restabilirea relațiilor cu familia.

Aflându-se în instituțiile penitenciare mulți dintre deținuți sunt ignorați de familie, rude și prietenii. La eliberare, respinși de societate și îndeosebi de familie, deseori persoanele eliberate din penitenciare caută diferite căi pentru a recidiva. Familia împreună cu asistentul social și consilierul de probațiune ar putea duce la resocializarea integrală a persoanei aflate în dificultate.

Propuneri privind soluționarea problemei.

- identificarea rudelor apropiate ale persoanelor eliberate din penitenciar și motivarea acestora de a acorda ajutor și susținere în vederea reintegrării cu succes în societate;
- organizarea întrevederilor de către consilierul de probațiune cu persoana eliberată separat și în comun cu rudele care îl resping.
- includerea fostului deținut în programe probaționale pentru a-l motiva să se schimbe.

3.4.5. Prezența unor maladii

La capitolul resocializarea și reintegrarea persoanelor aflate în dificultate se atestă cazuri de prezență a unor infectări cu maladii de tuberculoză, hepatită de tip deschis, virusul imunodeficienței HIV SIDA, sau necesitatea de a urma un curs de tratament în caz de alcoolism, narcomanie, toxicomanie care necesită intervenție rapidă pentru tratarea bolilor sau a viciilor, cât și stoparea înaintării maladii.

Propuneri privind soluționarea problemei:

- stabilirea contactelor cu instituțiile medicale specializate privind tratarea maladii existente;
- încheierea acordurilor de colaborare cu instituțiile medicale specializate de stat în scopul diagnosticării și tratării.
- colaborarea cu Casa Națională de Asigurări Sociale în scopul facilitării asigurării medicale la preț avantajos.

3.4.6. Insuficiența programelor probaționale.

Implicarea subiecților probațiunii în programe probaționale, presupune schimbarea comportamentului infracțional, conștientizarea faptei săvârșite, cât și asumarea responsabilității pentru fapta comisă. Programul are ca scop motivarea beneficiarului în dezvoltarea responsabilităților, ghidarea în dezvoltarea autodisciplinei etc.

Programele probaționale sunt necesare pentru a ajuta subiecții probațiunii să se confrunte cu problema, fiind bazate pe terapie comportamentală și având un succes și rezultate pozitive în multe țări.

Propuneri privind soluționarea problemei:

- procurarea programelor probaționale;
- alocarea resurselor financiare pentru identificarea experților în scopul elaborării mai multor tipuri de programe probaționale.
- organizarea meselor rotunde cu judecători, procurori și societatea civilă, în vederea informării despre programele probaționale și rezultatele aplicării lor.

3.4.7. Supravegherea inefficientă a subiecților probațiunii.

Pentru prevenirea săvârșirii unei noi infracțiuni, instanța de judecată aplică în sentințele de condamnare obligațiuni, care prezintă o dificultate pentru realizarea supravegherii, cum ar fi obligațiuni ca:

- să nu încalce ordinea publică și să nu comită contravenții;
- să nu frecventeze locurile de agrement între orele 22.00 și 06.00;
- să nu se apropie de victimă și casa ei până la executarea sentinței.

Reieșind din metodele și formele actuale de supraveghere a condamnaților, acestea sunt insuficiente pentru a avea posibilitatea monitorizării depline a respectării obligațiilor stabilite.

Conform legislației în vigoare, consilierul de probațiune fiind funcționar public nu poate monitoriza obligația de a nu frecventa locurile de agrement pe timp de noapte, deoarece depășește ora programului de activitate. În așa cazuri, sentințele nu se execută eficient și nici scopul pedepsei penale nu este realizat.

Propuneri privind soluționarea problemei:

- modificarea legislației în vigoare în scopul implementării tehnologiei de monitorizare electronică a persoanelor aflate în conflict cu legea penală;
- atragerea partenerilor străini în vederea implementării monitorizării electronice.

IV. Documentele de politici și actele legislative relevante pentru soluționarea problemelor sistemului de probațiune.

Activitățile de probațiune se întemeiază pe respectarea drepturilor universale ale omului, în special, care face obiectul mai multor documente emise și aprobate la nivel internațional și național.

Instrumentele internaționale relevante pentru soluționarea problemelor din sistemul de probațiune sunt următoarele:

- Declarația Universală a Drepturilor Omului din 10.12.1948;
- Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale din 04.11.1950;
- Convenția europeană de asistență juridică în materie penală din 20.04.1959;
- Convenția europeană cu privire la supravegherea condamnaților condiționali sau infractori eliberați condiționat;

- Convenția cu privire la drepturile copilului, adoptată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite la 20 noiembrie 1989;
- Regulile Standard Minimale ale Națiunilor Unite pentru elaborarea unor măsuri neprivative de libertate (Regulile de la Tokyo) 45-110 din anul 1990;
- Ansamblul regulilor minime ale Națiunilor Unite cu privire la administrarea justiției pentru minori (Regulile de la Beijing, Organizația Națiunilor Unite – Rezoluția 40/33 din 29 noiembrie 1985);
- Principiile Națiunilor Unite pentru prevenirea delincvenței juvenile (Principiile de la Riyadh), Rezoluția 45/112 14 decembrie 1998, (a 68-a Sesiune Plenară);
- Recomandarea nr. R(92)16 privind normele europene cu privire la sancțiunile și măsurile comunitare;
- Recomandarea Nr. R 11 (80) a Comitetului de Miniștri a Consiliului Europei către statele membre cu privire la detinerea în așteptarea judecării, adoptată de către Comitetul de Miniștri pe 27 iunie 1980 la cea de-a 31 adunare a vice-miniștrilor;
- Recomandarea Nr. R (87) 18 a Comitetului de Miniștri a Consiliului Europei către statele membre cu privire la simplificarea justiției penale, adoptată de către Comitetul de Miniștri la 17 septembrie 1987 la cea de-a 410 întrunire a prim-miniștrilor;
- Recomandarea Nr. R (92) 16 a Comitetului de Miniștri către statele membre referitoare la regulile europene asupra sancțiunilor aplicate în comunitate, adoptată de Comitetul de Miniștri în 19 octombrie 1992, cu ocazia celei de a 482-a reuniune a vice-miniștrilor;
- Recomandarea CE Nr. R(97) 12 privind personalul implicat în implementarea sancțiunilor și măsurilor comunitare;
- Recomandarea CE Nr. (99) 22 privind reducerea creșterii populației din penitenciare și suprapopularea acestora;
- Recomandarea Nr. R 19 (99) a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la mediere în cazuri penale, adoptată de Comitetul de Miniștri în 15 septembrie 1999;
- Recomandarea Nr. R 22 (99) a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la supraaglomerarea închisorilor și inflația populației închisorilor, adoptată de Comitetul de Miniștri în 30 septembrie 1999, la cea de-a 681-a întrunire a vice-miniștrilor;
- Recomandarea Rec(2000)22 privind perfecționarea implementării normelor europene cu privire la sancțiunilor și măsurilor comunitare;
- Recomandarea CE Nr. (2003) 22 privind liberarea condiționată;
- Recomandarea Rec (2003) 22 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei către statele membre privind liberarea condiționată (parole), adoptată la 24 septembrie 2003 la cea de-a 853-a întrunire a vice-miniștrilor;
- Recomandarea Rec (2006) 13 a Comitetului de Miniștri a Consiliului Europei către statele membre cu privire la cercetarea în stare de arest preventiv, condițiile de desfășurare și măsuri de protecție împotriva abuzului, adoptată de către Comitetul de Miniștri la 27 septembrie 2006, la cea de-a 974-a întrunire a vice-miniștrilor;
- Recomandarea CE Nr. (2008) 11 privind regulile europene pentru infractorii minori subiect al sancțiunilor și măsurilor;
- Recomandarea CM_Rec(2010)1_Probațiune;
- Recomandarea CM/rec(2010)1 comitetului de miniștri către statele membre cu privire la regulile de probațiune ale Consiliului Europei;
- Recomandarea CM/Rec (2010) 1 a Comitetului de Miniștri a Consiliului Europei către statele membre cu privire la Regulile de Probațiune ale Consiliului Europei, adoptată de către Comitetul de Miniștri la 20 ianuarie 2010, la cea de-a 1075-a adunare a vice-miniștrilor.

Iar cât privește instrumentele naționale relevante pentru soluționarea problemelor din sistemul de probațiune, enumerăm următoarele:

- Constituția Republicii Moldova (adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 29.07.1994);
- Codul penal al Republicii Moldova;
- Codul de procedură penală al Republicii Moldova;
- Codul de executare al Republicii Moldova.
- Legea cu privire la probațiune nr. 8 din 14.02.2008;
- Legea cu privire la adaptarea socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție nr. 297 din 24.02.1999;
- Legea nr. 231 din 25.11.2011 privind aprobarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016;
- Planul de Acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016;
- Planul de acțiuni pentru implementarea Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pe anii 2011-2014, aprobat prin Hotărârea nr. 90 din 12.05.2011;
- Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei naționale anticorupție pe anii 2011-2015, aprobat prin Hotărârea nr. 154 din 21.07.2011;
- Planul de acțiuni pentru implementarea Programului național strategic în domeniul securității demografice a Republicii Moldova pentru anii 2011-2025, aprobat prin Hotărârea nr. 768 din 12.10.2011;
- Programul de activitate al Guvernului „Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare” pentru anii 2011-2014;
- Programul de dezvoltare strategică a Ministerului Justiției pentru 2012-2014, aprobat prin Ordinul ministrului justiției nr. 254 din 12.06.2013.

V. Instrumentele și căile detaliate de soluționare a problemelor sistemului de probațiune în sporirea siguranței comunității.

Procesul de implementare a activităților de probațiune este complex și implică participarea mai multor actori comunitari în realizarea scopului probațiunii. Astfel, prioritar în soluționarea problemelor ar fi următoarele obiective strategice:

- Consolidarea serviciului de probațiune prin:
 - a) revizuirea cadrului normativ juridic și promovarea modificărilor în legislație în vederea înlăturării lacunelor în procesul de probațiune, inclusiv cu propunerea de a fi inclusă și asistența victimelor;
 - b) analizarea posibilității includerii medierii penale în cadrul activităților de probațiune;
 - c) generalizarea practicii naționale și internaționale de implementare a probațiunii și elaborarea recomandărilor în vederea aplicării uniforme a legislației;
 - d) excluderea controlului din partea organelor procuraturii asupra organelor de probațiune;
 - e) revizuirea trimestrială a activității curente a subdiviziunilor Oficiului central de probațiune;
 - f) asigurarea unei planificări bugetare eficiente;
 - g) identificarea unor surse adiționale care vor putea fi utilizate la consolidarea probațiunii.

Indicatori:

- a) Schema de personal a Oficiului central de probațiune ajustată;
- b) Mecanism creat privind asistența victimelor;
- c) Medierea penală să fie funcțională;

d) Modificarea legislației în vigoare în vederea excluderii controlului din partea organelor procuraturii, servind ca bază practica internațională, recomandările Comisiei de la Veneția, precum și proiectul Concepției de reformare a Procuraturii RM;

e) Necesitățile estimate și mecanism de planificare bugetară funcțional;

f) Elaborarea metodologiei de estimare a necesităților de resurse pentru activitatea de probațiune și dotarea corespunzătoare;

g) Elaborarea și implementarea planului anual de activitate al Oficiului central de probațiune.

➤ **Perfecționarea activităților de probațiune:**

a) perfecționarea sistemului de raportare a lucrului desfășurat de consilieri;

b) ridicarea nivelului întocmirii calitative și în termen a referatelor prezentențiale;

c) determinarea oportunității acordării asistenței psiho-sociale primare (la etapa prezentențială) de către consilierii de probațiune;

d) acordarea calitativă a serviciilor sociale, medicale, psihologice pentru beneficiari;

e) asigurarea logistică corespunzătoare;

f) aplicarea programelor de corecție a comportamentului și de adaptare socială;

g) ridicarea nivelului de supraveghere și asistență în probațiune și în monitorizarea sancțiunilor comunitare (penale și contravenționale);

h) implementarea sistemului de monitorizare electronică.

Indicatori:

a) asigurarea tuturor birourilor de probațiune cu transport, tehnică de calcul performantă, inclusiv, în vederea întocmirii în termeni utili și calitativ a referatelor prezentențiale de probațiune;

b) adoptarea normelor metodologice de acordare a asistenței la etapa prezentențială;

c) evaluarea posibilităților de procurarea serviciilor sociale, medicale, psihologice pentru beneficiari, inclusiv de la Centrele de reabilitare;

d) implicarea specialiștilor în domeniul psihologiei și asistenței sociale din mediul academic pentru elaborarea de tehnici motivaționale aplicabile grupului de beneficiari ai serviciilor de probațiune;

e) procurarea și implementarea programelor de corecție a comportamentului;

f) elaborarea unor norme metodologice cu titlu de recomandare în vederea determinării criteriilor de solicitare și întocmire a referatelor prezentențiale în cauzele cu implicarea adulților;

g) elaborarea și adoptarea unor programe de lucru individual și de grup cu beneficiarii serviciului de probațiune în vederea reintegrării acestora în comunitate (programele urmează a răspunde la nevoile sociale ale beneficiarilor, identificate prin instrumentări specifice);

h) elaborarea instrucțiunilor/regulamentelor de activitate în cadrul serviciului de probațiune, prin care s-ar asigura o abordare uniformă referitor la modalitatea de clasificare, interacțiune și desfășurare a programelor cu beneficiarii serviciului de probațiune;

i) elaborarea metodologiei de activitate în domeniul monitorizării sancțiunilor comunitare (inclusiv contravenționale);

j) evaluarea posibilităților de aplicare a proiectului monitorizării electronice și implicarea treptată a acestui program.

➤ **Managementul resurselor umane:**

a) ridicarea încrederii în utilitatea activităților de probațiune;

b) implicarea voluntarilor în activitatea de probațiune și monitorizarea sancțiunilor comunitare;

- c) optimizarea resurselor umane pentru îndeplinirea atribuțiilor OCP și ale subdiviziunilor, revizuirea componenței numerice în baza unor criterii transparente și unitare;
- d) ridicarea nivelului profesionist al consilierilor de probațiune;
- e) menținerea tendinței de perfecționare a structurii funcționale, a sporirii standardizării proceselor de lucru prin obținerea unei coordonări mai eficiente a activităților;
- f) perfecționarea procesului de selectare a personalului: promovarea în funcție este necesar de realizat pe principii de profesionalism a candidaților și transparența selectării acestora;
- g) specializarea consilierilor după direcții de activitate (probațiune, monitorizarea sancțiunilor comunitare, lucrul cu minorii);
- h) implementarea unui sistem de evaluare a performanțelor a consilierului de probațiune;
- i) crearea centrelor regionale de instruire – asigurarea cu tehnica de calcul, material metodic, încăperi, etc.

Indicatori:

- a) asigurarea instruirii inițiale a consilierilor de probațiune nou angajați;
- b) revizuirea fișelor de post a consilierilor de probațiune prin asigurarea mai eficientă de către șefii birourilor de probațiune a respectării fișei de post a consilierilor;
- c) elaborarea criteriilor de performanță în activitatea de probațiune, evaluarea obiectivă a consilierilor în baza acestor criterii și stimularea consilierilor de probațiune care au cele mai bune performanțe, implicarea în procesul de apreciere a performanțelor reprezentanților societății civile;
- d) delimitarea clară a atribuțiilor;
- e) stabilirea statelor de personal pentru activități nemijlocite de probațiune, numărul unităților de personal auxiliar (secretari administrativi, șoferi);
- f) pregătirea personalului auxiliar, în perspectiva îmbunătățirii calității activității prestate, precum și a preluării sarcinilor administrative;
- g) instruirea conducerii OCP și subdiviziunilor referitor la „Principiile de bază ale managementului și ale conducerii”;
- h) instituirea în birourile de probațiune a funcțiilor de psihologi pentru organizarea lucrului cu minorii și cu programele (individuale și de grup);
- i) elaborarea, instruirea consilierilor și aplicarea programelor individuale și de grup pentru beneficiarii serviciului de probațiune, adaptate la necesitățile beneficiarilor;
- j) desfășurarea unor cursuri de instruire în domeniul comunicării, care ar permite a forma abilitățile necesare în vederea identificării nevoilor sociale ale beneficiarilor, dar și a păstrării unui caracter realist a așteptărilor beneficiarilor de la serviciul de probațiune;
- k) elaborarea unui set de indicatori de monitorizare a calității și asigurarea monitorizării interne de către serviciul de probațiune a calității desfășurării activităților de probațiune, astfel încât să se diminueze numărul de cazuri în care consilierii își îndeplinesc doar formal atribuțiile de serviciu, ceea ce duce la scăderea considerabilă a încrederii judecătorilor și procurorilor în utilitatea activităților de probațiune;
- l) luare de măsuri de stimulare a consilierilor de probațiune care îndeplinesc profesionist misiunea și de responsabilizare a celor care îndeplinesc formal activitățile de probațiune.
- m) dezvoltarea de către serviciul de probațiune a unor programe de implicare a voluntarilor în procesul de reintegrare socială a persoanelor liberate din detenție și a celor condamnate la sancțiuni comunitare, ceea ce ar oferi o mai bună înțelegere a membrilor comunității referitor la problemele cu care se confruntă această categorie de populație.

➤ Probațiunea în privința minorilor:

- a) realizarea activităților de probațiune în cele mai bune condiții a cauzelor în care sunt implicați minori;

- b) îmbunătățirea cadrului legislativ în domeniul asistenței minorilor aflați în conflict cu legea;
- c) elaborarea cadrului metodologic pentru realizarea activităților de probațiune în privința minorilor;
- d) implementarea acordării asistenței psiho-sociale primare (la etapa prezentențială).

Indicatori:

- a) în fiecare birou de probațiune de amenajat încăperi speciale, dotate cu tehnica și literatura necesară pentru realizarea măsurilor instructiv-educative cu beneficiarii minori;
- b) programe educative și de adaptare socială postpenitenciară implementate în toate birourile de probațiune;
- c) procurarea programelor probaționale specifice pentru lucrul cu minorii;
- d) elaborarea unor programe de pregătire pentru liberare și adaptarea minorilor.

➤ **Probațiunea postpenitenciară**

- a) îmbunătățirea cadrului legislativ în domeniul resocializării persoanelor în conflict cu legea;
- b) încheierea contractelor de asistență postpenitenciară;
- c) implementarea monitorizării electronice;
- d) implementarea programelor de corecție comportamentală și de adaptare socială în privința persoanelor eliberate înainte de termen și persoanelor eliberate după executarea totală a pedepsei;
- e) motivația beneficiarilor de a participa în programe de corecție comportamentală și de adaptare socială.

Indicatori:

- a) elaborarea unui studiu privind analiza numărului de persoane condamnate cu suspendare și eliberate condiționat înainte de termen în raport cu rata persoanelor reintegrate cu succes în societate;
- b) elaborarea unui Regulament privind aplicarea conceptului de supraveghere electronică a subiecților de probațiune;
- c) procurarea programelor de corecție a comportamentului specifice pentru persoanele eliberate din detenție;
- d) identificarea experților privind elaborarea programelor probaționale pentru persoanele eliberate condiționat înainte de termen.

➤ **Informatizarea sistemului probațiune:**

- a) îmbunătățirea bazei de date a persoanelor în conflict cu legea penală;
- b) implementarea mai eficientă a sistemului de evidență electronică a beneficiarilor (dosar personal electronic);
- c) consolidarea capacităților informaționale ale OCP și subdiviziunilor teritoriale;
- d) dezvoltarea comunicării electronice cu alte organe centrale de specialitate ale administrației publice, autoritățile administrației publice locale și alți subiecți, referitor la schimbul electronic de date, folosind tehnologiile informaționale.

Indicatori:

- a) conectarea OCP la sistemul de telecomunicații al autorităților administrației publice;
- b) asigurarea cu echipament tehnic și aplicații software, cu conectarea tuturor la rețeaua unică informațională și interconexiunea OCP cu Ministerul Justiției;
- c) schimbul de informații prin expedierea materialelor prin e-mail;
- d) adoptarea unor acte normative de securitate și confidențialitate în lucrul cu bazele de date informaționale;

e) elaborarea și implementarea standardelor și procedurilor de securitate și confidențialitate a informațiilor, dezvoltarea și implementarea standardelor și procedurilor de recuperare a datelor informaționale.

VI. Analiza SWOT

Puncte forte:

1. Serviciul de probațiune consolidat;
2. Legislația modificată și completată;
3. Personal calificat angajat;
4. Mecanism testat de implementare a activităților de probațiune;
5. Personal instruit;
6. Disponibilitatea de cooperare a societății civile cu serviciul de probațiune;
7. Rețea socială consolidată la nivel local (APL, ATOFM, IGP, ONG, etc.);

Puncte slabe:

1. Bugetul alocat insuficient;
2. Dotarea tehnică insuficientă;
3. Numărul mic de personal specializat în domeniul psihologiei, pedagogiei și asistenței sociale;
4. Neajustarea cadrului normativ național la necesitățile reale de implementare a activităților de probațiune;
5. Parteneriate puține;
6. Instruire insuficientă a personalului;
7. Percepția nedefinită;
8. Reticența față de instituție.

Riscuri:

1. Inconsecvența voinței politice față de dezvoltarea activităților de probațiune;
2. Fluctuația de cadre;
3. Reticența organelor de drept față de activitatea de probațiune.

Oportunități:

1. Interesul donatorilor externi pentru probațiune;
2. Dorința de a dezvolta instituția probațiunii;
3. Existența unei experiențe externe avansate;
4. Existența legislației naționale și internaționale în domeniu;
5. Posibilități de angajare în câmpul muncii a beneficiarilor serviciului de probațiune;
6. Tendința de instituire de noi ONG-uri în domeniul reintegrării sociale.

VII. Actele normative ce urmează a fi elaborate/modificate pentru soluționarea problemelor sistemului de probațiune

Dezvoltarea și promovarea serviciului de probațiune în Republica Moldova va necesita modificarea și completarea cadrului legal existent cu prevederi ce vor asigura realizarea proceselor respective.

Implementarea activităților de probațiune, ca noua abordare a procesului de reducere a recidivei în rândul condamnaților, reintegrarea cu succes în societate a subiecților probațiunii, precum și sporirea încrederii societății în serviciile de probațiune, va fi susținută de un șir de acte legislative și normative, care urmează a fi elaborate sau modificate după aprobarea respectivei Concepții:

- Legea cu privire la probațiune nr. 8 din 14.02.2008;
- Codul penal;
- Codul de procedură penală;
- Codul de executare;
- Codul contravențional;

- Legea cu privire la adaptarea socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție nr. 297 din 24.02.1999;
- Legea cu privire la mediere nr.134-XVI din 14.06.2007;
- Legea cu privire la procuratură nr. 294-XVI din 25.12.2008;
- Hotărîrea Guvernului nr. 918 din 05.10.1999 cu privire la crearea Centrului coordonator de adaptare socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție;
- Hotărîrea de Guvern nr. 827 din 10.09.2010 privind organizarea și funcționarea organelor de probațiune;
- Hotărîrea de Guvern nr. 201 din 11.03.2009 privind punerea în aplicare a prevederilor Legii nr. 158-XVI din 04.07.2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public;
- Hotărîrea de Guvern nr. 1643 din 31.12.2003 despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de executare a pedepsei penale sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității;
- Ordinul nr. 560 din 31.12.2008 cu privire la aprobarea condițiilor și formei contractului de acordare a asistenței psihosociale persoanelor liberate din locurile de detenție și a regulilor privind modul de întocmire a referatului prezentințial de evaluare a personalității.

VIII. Evaluarea impacturilor

Implimentarea Concepției de dezvoltare a instituției probațiunii va contribui la siguranța comunității prin reabilitarea efectivă în societate a delincvenților și va produce schimbări/impacturi de ordin pedagogic, psihologic, social și economic, atât asupra delincventului, cât și asupra societății, în ansamblu.

Sub aspect psihologic, dezvoltarea probațiunii va contribui la:

- consolidarea demnității și a respectului de sine al subiecților probațiunii;
- perfecționarea metodologiilor de evaluare și identificare a nevoilor speciale ale condamnaților;
- diminuarea riscului de recidivă;
- conștientizarea și percepția socială pozitivă;
- sporirea interesului comunității față de resocializarea condamnaților.

Sub aspect social, impactul se va resimți în realizarea obiectivelor vizând:

- accesul egal și universal la muncă;
- respectarea drepturilor și obligațiilor subiecților probațiunii;
- implicarea comunității în procesul de resocializare;
- dezvoltarea aptitudinilor personale;
- diminuarea recidivei în rândul condamnaților;
- sporirea șanselor și oportunităților educaționale și de angajare în câmpul muncii pentru condamnați.

Sub aspect economic, implementarea Concepției va determina:

- eficientizarea utilizării resurselor în sistemul de probațiune;
- asigurarea stabilității în finanțarea activităților de probațiune;
- formarea potențialului uman pentru dezvoltarea durabilă a societății;
- creșterea nivelului economiei naționale în condițiile asigurării calității serviciilor de probațiune;
- diminuarea excluderii sociale, cu plasarea eficientă în câmpul muncii a resurselor umane;
- valorificarea suportului financiar internațional în implementarea activităților de probațiune.